

Başvuru Numarası : 2025/311
Toplantı Tarihi/Sayısı : 27.06.2025/62
Karar Numarası : 2025/444
Başvuran : M.D.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru başvuranın, reçeteli ve sağlıklı açısından kullanmasının gerekli olduğunu ileri sürdüğü saç boyasının dış kantin yoluyla satın alınarak kendisine teslim edilmesi yönünde İnfaz Hakimliği tarafından karar verilmiş olmasına karşın infazının gerçekleştirildiği Diyarbakır 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü (İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı) tarafından temin edilmediği iddiasıyla başvuruya konu saç boyasının dış kantin yoluyla ücreti kendisi tarafından karşılanmak suretiyle temin edilerek kendisine teslim edilmesi talebine ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran; tutulduğu Diyarbakır 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu kantininde satılan “...” isimli markaya ait saç boyasını kullanmasının ardından saç diplerinde ortaya çıkan yanma, kaşıntı ve deri dökülmesi şikâyetleriyle Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesinde muayene olduğunu ve Deri ve Zührevi Hastalıklar Bölümünde bulunan Uzman Hekim G.M. tarafından “...” isimli markanın 5 numara saç boyasının alerji yapmadığı ve kullanmasının zorunlu olduğunu belirtir şekilde imzalı kaşeli reçete düzenlendiğini, Hekimin reçeteyle aynı yönde olacak şekilde sevk kâğıdının üzerine de “... numara saç boyası alerji yapmadığı için kullanması zorunludur” yazıp imzaladığını, bunun üzerine dış kantin yoluyla ücreti mukabilinde iki kez saç boyasının alınarak kendisine teslim edildiğini ancak İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı tarafından uygulamaya dair ret kararı alındığını, kararı İnfaz Hâkimliğine şikâyet ettiğini; neticesinde Diyarbakır 3. İnfaz Hâkimliği tarafından ... E. ve ... K. sayılı kararında saç boyasının dış kantin yoluyla satın alınarak kendisine teslim edilmesi şeklindeki uygulamanın uygun olduğuna ve şikâyetin kabulüne karar verildiğini, buna rağmen 60 gün geçmesine rağmen saç boyasının alınmadığını ayrıca İdare ve Gözlem Kurulu tarafından 20/11/2024 tarihli ve ... sayılı kararla yeniden ret kararı alındığını iddia etmekte ve mağduriyetinin giderilerek reçeteli ve raporlu olduğunu ileri sürdüğü saç boyasının ücreti kendisi tarafından karşılanmak suretiyle temin edilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

4. Anayasa'nın "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. (...)"

5. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."

6. 6701 sayılı Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısımları şöyledir:

"(1) Kurumun görevleri şunlardır: ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ..."

7. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"(...)"

(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

"(...)"

(9) İşleme konulmayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir."

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar" başlıklı 40'inci maddesi şöyledir:

"(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir. (...)"

10. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara

ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukukten tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, Kurumun görevleri arasında yer almaktadır.

13. Başvuru, başvuranın Diyarbakır 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu kantininde satılan bir saç boyasını kullandıktan sonra alerjik reaksiyon geçirdiği, yaşadığı rahatsızlık neticesinde muayene olduğu hastanede uzman hekim tarafından kendisine alerji yapmayan bir saç boyasının reçete edildiği ve sevk kâğıdına da aynı yönde not düşüldüğü, bu doğrultuda İnfaz Kurumu İdaresi tarafından reçetede yazılı saç boyasının dış kantin yoluyla ücreti mukabilinde iki kez temin edilerek kendisine kullandırıldığı ancak daha sonra Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından uygulamanın kaldırıldığı, kararı İnfaz Hâkimliğine şikâyet etmesi neticesinde Diyarbakır 3. İnfaz Hâkimliği tarafından saç boyasının dış kantin yoluyla alınarak kendisine teslim edilmesinin uygun bulunduğu, ancak aradan 60 gün geçmesine rağmen saç boyasının temin edilmediği ve İdare ve Gözlem Kurulu tarafından talebinin ikinci kez reddedildiği iddialarıyla reçeteli olduğunu belirttiği saç boyasının ücreti kendisi tarafından karşılanmak suretiyle temin edilerek kendisine teslim edilmesi talebine ilişkindir.

14. İdare ve Gözlem Kurulu tarafından verilen 20/11/2024 tarihli ve ... sayılı kararda ise “M.D. 24/10/2024 tarihli dilekçesinde özetle; cildiye doktoru tarafından yazılan saç boyasının temin edilerek kendisine verilmesi talebinde bulunduğu, ilgili talebin değerlendirilerek İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığımızın 14/11/2024 tarih ve ... sayılı kararın alınarak hükümlüye tebliğ edildiği, karara karşı hükümlü M.D.'nin itirazda bulunduğu, itiraza ilişkin Diyarbakır 3. İnfaz Hâkimliğinin 20/11/2024 tarihli, ... E. ve ... K. sayılı kararında ‘hükümlünün talebi üzerine İdare ve Gözlem Kurulu tarafından alınan kararda Diyarbakır Gazi Yaşargil Eğitim ve Araştırma Hastanesince yazılan rapor hususunda herhangi bir gerekçe yazılmadan karar verildiği anlaşılmakla hükümlünün itirazının bu yönüyle kabulüne, hükümlünün talebi hususunda yeniden gerekçelendirilmek suretiyle karar alınması için ceza infaz kurumuna bildirimde bulunulmasına’ karar verildiği, bu sebeple talebe ilişkin yeniden karar alma gereği hâsıl olmuştur.” denilmiş ve konuya ilişkin yeniden karar alınmıştır.

15. Bu kapsamda Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından “Yapılan araştırma ve incelemelerde [başvuranın] isim ve marka belirterek saç boyası talebinde bulunduğu, her ne kadar doktor tarafından aynı marka boyanın kullanımının uygun olacağı belirtilmişse de; durumun reçete edilmediği, sadece tavsiye niteliğinde sevk evrakının üzerine yazıldığı, 05/09/2024 tarihli reçete ile 02/10/2024 tarihli

notlarda yapılan muayenelerde farklı önerilerin bulunduğu (önceki öneride boya ve losyon, daha sonra yapılan muayenede sadece losyon) bu tutarsızlıklar nedeniyle tereddüt olduğu ayrıca yapılan incelemelerde; durumun tıbbi bir zorunluluk olduğuna dair herhangi bir ibarenin geçmediği, kurum iç kantininde saç boyalarının temin ve satışının yapıldığı, dışarıdan temin edilmesi talep edilen saç boyası ile kantinde satılan saç boyalarının işlevlerinin farklı olmadıkları, kurum iç kantininde bulunan saç boyalarının ihtiyaçları karşılayabilecek düzeyde olduğu, bu doğrultuda dışarıdan temin edilecek olan saç boyasının hem tıbbi zorunluluk olmadığı hem de gereksiz iş yükü oluşturacağı ve işleyişi aksatabileceği değerlendirilmiştir.” denilerek başvuranın talebinin reddine ve başvuranın talebi ile hastane tarafından hazırlanmış olan reçete doğrultusunda; ücreti tutuklu tarafından karşılanarak talep edilen saç boyasının, İnfaz Kurumunun iç kantininde satılan saç boyalarından olması kaydıyla temin edilmesi ve başvurana verilmesinin uygun olacağına karar verilmiştir.

16. 23/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4'üncü maddesinde; hükümlülerin ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri inceleyip karara bağlamanın infaz hâkimliğinin görevi olduğu, 6'ncı maddesinde ise infaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından tebliğden itibaren iki hafta içinde infaz hâkimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine itiraz edilebileceği düzenlenmiştir.

17. Başvuranın bahse konu İdare ve Gözlem Kurulu kararını şikâyet etmesi üzerine Diyarbakır 1. İnfaz Hâkimliği tarafından 28/11/2024 tarihli ve ... E. ve ... K. sayılı kararla “[Başvuran] 27/11/2024 tarihli dilekçesinde özetle; Diyarbakır 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığı'nın 20/11/2024 tarihli ve ... sayılı kararının kaldırılması ve mağdurluğuna son verilerek reçeteli ve raporlu saç boyasının alınıp ücretinin hesabındaki paradan kesilmesini talep etmiştir. Tüm dosya kapsamında ve UYAP üzerinden yapılan incelemede; Hükümlünün aynı talebinin Hâkimliğimizin ... E. sayılı dosyası üzerinden incelenip değerlendirileceği, alınan işbu esasın mükerrer olduğu anlaşıldığından, hükümlünün mükerrer talebinin reddine” dair karar verilmiştir. Başvuranın İnfaz Hâkimliği kararına süresi içinde itiraz etmesi neticesinde ise Diyarbakır 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 25/12/2024 tarihli ve ... D. İş sayılı kararla itirazın reddine kesin olarak karar verilmiştir.

18. Anayasa'nın 9'uncu ve 138'inci maddelerinde yargı yetkisinin münhasıran mahkemelerin uhdesinde olduğu ve bu yetkinin kullanılmasıyla ilgili olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişinin mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükme bağlanmıştır.

19. Başvuranın iddia ve talebi yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde, talebin yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin olduğu, yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'inci maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereği Kurumun görev alanına girmediği ve inceleme şartlarını taşımadığı gerekçesiyle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

27/6/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye